

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
21/2212

Vår referanse
21/01761-2

Dato
11.05.2021

Høringsuttalelse - koronasertifikat - endringer i smittevernloven

Datatilsynet viser til brev av 05.05.2021, hvor vi har fått oversendt på høring utkast til endringer i smittevernloven med tanke på koronasertifikat. Under følger vår høringsuttalelse.

1. Kort oppsummering av de relevante delene av forslaget

Departementet foreslår en hjemmel for gjennomføring av kommende rettsakter fra EU om «digitale grønne sertifikater», som vi i henhold til EØS-avtalen dels plikter å innføre. Endringene i smittevernloven åpner for selve innføring av et koronasertifikat, i tråd med EUs kommende reguleringer.

Det fremgår at bruksområdet til koronasertifikatet ikke fastsettes i det nye lovforslaget; etter forslaget vil imidlertid departementet få fullmakt til å vedta forskrift hvor dette reguleres nærmere.

Departementet mener at et koronasertifikat kan være et forholdsmessig tiltak der alternative er å leve med mer eller mindre strenge smitteverntiltak. Begrunnelsen for å opprettholde strenge smitteverntiltak ikke er til stede i samme grad overfor personer som har tatt koronavaksine, som er (antatt) immune på grunn av gjennomgått koronasykdom eller eventuelt kan fremvise en nylig negativ test. Innføring av et koronasertifikat vil ikke medføre ytterligere restriksjoner, men vil kunne gi lettelse for personer som har slikt sertifikat.

Koronasertifikatet vil være basert på en løsning der opplysninger fra SYSVAK og MSIS gjøres tilgjengelige via helsenorge.no. Departementet mener at nye helseregisterloven § 19 d, jf. SYSVAK- og MSIS-registerforskriftene § 1-4, ikke er til hinder for at den enkelte fremviser opplysninger om henholdsvis egen vaksinasjons- eller infeksjonsstatus.

2. Datatilsynets kommentarer

Datatilsynet støtter vurderingen av at et koronasertifikat kan være et forholdsmessig tiltak ettersom det åpner for lettelse der alternativet er å opprettholde strenge smitteverntiltak. Vi ser positivt på at lovhjemlene gjøres midlertidige med en varighet på 12 måneder.

Videre er vi enige med departementets vurdering av at samtykke ikke er egnet som rettslig grunnlag for den behandling av personopplysninger som et koronasertifikat innebærer. Et gyldig samtykke forutsetter frivillighet, og som departementet selv påpeker, settes frivilligheten under press når bruk av koronasertifikatet er forbundet med goder.

Vi vil likevel fremheve at det ikke er selve hjemmelen for et koronasertifikat, men reguleringen av *bruksområdet* som i størst grad vil kunne utfordre sentrale menneskerettigheter, herunder retten til privatliv, bevegelses- og forsamlingsfrihet og vern mot diskriminering.

Selv om bruk av koronasertifikat er frivillig, vil frivilligheten som nevnt i mange tilfeller ikke oppleves som reell. I den forbindelse vil vi trekke frem spørsmålet om bruk av koronasertifikat i arbeidslivet. Ansatte er i et skjevt maktforhold med arbeidsgiver, og det er viktig med forutsigbarhet for arbeidstakerne. Man må unngå diskriminering av arbeidstakere dersom de ikke ønsker å dele helseopplysninger med arbeidsgiver. Det kan diskuteres om det overhodet er ønskelig at arbeidsgivere skal kunne kreve at ansatte fremviser koronasertifikat.

Vi mener at departementets senere vurdering av hvilke instanser/virksomheter som skal kunne kreve å se koronasertifikatet bør sendes på høring for å sikre at forskriftsreguleringen er i tråd med Grunnloven, grunnleggende menneskerettigheter og også personvernprinsippene.

Datatilsynet tar departementets fortolkning av ny helseregisterlov § 19 d og SYSVAK- og MSIS-forskriftene § 1-4 til etterretning. Departementet mener at den registrerte selv kan velge å fremvise registeropplysningene gjennom et koronasertifikat.

Vi mener likevel at det er problematisk at det ligger en forutsetning til grunn om at helseopplysninger som er innhentet til klart definerte formål, jf. forskriftene § 1-3, skal brukes til et nytt formål gjennom et koronasertifikat. Vi viser igjen til at departementet har vurdert at samtykke ikke bør være det rettslige grunnlaget for behandlingen av personopplysninger, nettopp fordi ordningen med koronasertifikat kan oppleves som ikke reelt frivillig. Det er derfor til noe betenkelig at en form for formålsutglidning kan skje gjennom den registrertes samtykke.

3. Praktisk informasjon

Dersom noe er uklart, eller dere ønsker våre synspunkter utdypet, er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
direktør

Susanne Lie
juridisk seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer